

**შენი უფლებაა იცოდე: გარემოსდაცვითი
ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა
საქართველოში - გზამკვლევი ეროვნული
კანონმდებლობისა და ორჰუსის კონვენციის
ჯრილში.**

თბილისი/პრაღა, 2025

პროექტი ხორციელდება ჩეხური არასამთავრობო ორგანიზაცია “არნიკას” და ჩეხეთის
საგარეო საქმეთა სამინისტროს “TRANSITION” პროგრამის მხარდაჭერით.
დოკუმენტი მომზადდა სამოქალაქო მოძრაობის “ჩემი ქალაქი მკლავს” და
ორგანიზაცია “მწვანე პოლუსის” მიერ.

შენი უფლებაა იცოდე: გარემოსდაცვითი ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა საქართველოში –
გზამკვლევი ეროვნული კანონმდებლობისა და ორჰუსის კონვენციის ჭრილში.

გამოქვეყნების თარიღი: 2025

©არნიკა 2025

©მწვანე პოლუსი 2025

ავტორი და რედაქტორი: ვახტანგ ბარამაშვილი

თანაავტორები: მწვანე პოლუსი, ნინო თოიძე, სალომე მდივანი, თამარი სამხარაძე

გზამკვლევი გამოქვეყნებულია ქართულ ენაზე

ქართული კორექტირება: თამარი სამხარაძე

გრაფიკული დიზაინი: მარტინ ვიმრი

ნაშრომი ხელმისაწვდომია ლიცენზიით - Creative Commons Attribution-Non-Commercial-ShareAlike
3.0 IGO licence (CC BY-NC-SA 3.0 IGO; <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/igo>).
ლიცენზიის პირობების მიხედვით, დაშვებულია არაკომერციული მიზნებით ნაშრომის კოპირება,
გავრცელება და ადაპტირება შესაბამისი ციტირებისა და მონაცემთა წყაროების მითითებით.

ISBN: 978-80-88508-65-6

დამატებითი ინფორმაცია: www.ecoge.org

სარჩევი

პრეამბულა	4
თავი I: რა უნდა იცოდეთ თქვენს ძირითად უფლებებზე – ფუნდამენტური წესები	5
თავი II: საჯარო ინფორმაციის მოთხოვნა – როგორ ვმოქმედებთ?	8
თავი III: რა ბედი ეწევა თქვენს მოთხოვნას/განცხადებას? – საჯარო დაწესებულების ვალდებულება	10
თავი IV: როდის შეუძლიათ „არას“ თქმა? – უარის თქმისა და ინფორმაციის საიდუმლოების წესები	12
თავი V: ასლების საფასურის გადახდა – მოქმედი წესები	15
თავი VI: ღიაობა და ორგანიზებულობა – როგორ აზიარებენ და მართავენ საჯარო დაწესებულებები ინფორმაციას	17
თავი VII: გადაწყვეტილებების შედავება – თქვენი გასაჩივრების უფლება	19
თავი VIII: ზედამხედველობის მექანიზმები – საჯარო დაწესებულებების მიერ ინფორმაციაზე წვდომის შესახებ ანგარიშგების წესები	21
თავი IX: ინფორმაციის ოფიციალური წყაროები:	23
თავი X: სამოქალაქო ორგანიზაციების წყაროები:	25

წინამდებარე სახელმძღვანელო შემუშავდა საქართველოში საჯარო დაწესებულებების მიერ დაცულ ინფორმაციაზე საზოგადოების ხელმისაწვდომობის პრინციპების განსამართავად და ხელშესაწყობად, საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის (შემდგომში – „სზაკ“) და საქართველოს კონსტიტუციით განმტკიცებული ფუნდამენტური უფლებების შესაბამისად.

გზამკვლევის დანიშნულებაა, ხელი შეუწყოს გამჭვირვალობას, ანგარიშვალდებულებასა და საზოგადოების მონაწილეობის უფლების განხორციელებას, დადგენილი საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად. ასეთ სტანდარტებს შორისაა გაეროს ევროპის ეკონომიკური კომისიის კონვენცია „გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის, გადანაცვებილების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობისა და ამ სფეროში მართლმსაჯულების საკითხებზე ხელმისაწვდომობის შესახებ“ („ორჰუსის კონვენცია“), რომელიც განსაკუთრებულ აქცენტს აკეთებს გარემოსდაცვით ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობაზე. ორჰუსის კონვენცია და მისი სამი ძირითადი პრინციპი – ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა, საზოგადოების მონაწილეობა გადანაცვებილების მიღებაში და მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობა – ქმნის ამ ეროვნული რეგულაციების საერთაშორისო სამართლებრივ ჩარჩოს. ამ ჩარჩოს მიზანია, დაიცვას ყოველი ადამიანის, მათ შორის აწმყო და მომავალი თაობების, უფლება, იცხოვრონ ჯანმრთელობისა და კეთილდღეობისთვის შესაფერის გარემოში (ორჰუსის კონვენცია, მუხლი 1).

სახელმძღვანელო სამართლებრივი ნორმები:

- საქართველოს კონსტიტუცია (მუხლები 18, 29, 31);¹
- საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი (ძირითადად, თავი III);²
- საქართველოს კანონი „საჯარო ინფორმაციის ასლის გადაღების მოსაკრებლის შესახებ“;³
- გაეროს ევროპის ეკონომიკური კომისიის კონვენცია „გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის, გადანაცვებილების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობისა და ამ სფეროში მართლმსაჯულების საკითხებზე ხელმისაწვდომობის შესახებ“ („ორჰუსის კონვენცია“).⁴

1 საქართველოს კონსტიტუცია, 29.06.2020 რედაქცია, ბოლო წვდომა 05.05.2025, <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/30346?publication=36>

2 საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი, 14.06.2023 რედაქცია, ბოლო წვდომა 05.05.2025, <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/16270?publication=43>

3 საქართველოს კანონი „საჯარო ინფორმაციის ასლის გადაღების მოსაკრებლის შესახებ“, 17.07.2009 რედაქცია, ბოლო წვდომა 05.05.2025 <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/29470?publication=1>

4 ორჰუსის კონვენცია, საერთაშორისო ხელშეკრულება, მიღების თარიღი 25.06.1998, ბოლო წვდომა 05.05.2025, <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/1210443?publication=0>

თავი I: რა უნდა იცოდეთ თქვენს ძირითად უფლებებზე – ფუნდამენტური წესები

მოცემული თავი განმარტავს საკვანძო იდეებს იმის შესახებ, თუ რატომ და როგორ შეგიძლიათ მიიღოთ ინფორმაცია საჯარო დაწესებულებებისგან საქართველოში. ჩათვალეთ, ეს მთავრობის გამჭვირვალობის საფუძველია.

1. თქვენ გაქვთ ინფორმაციის მიღების უფლება!

- **რას ნიშნავს ეს:** როგორც მოქალაქეს (ან თუნდაც ორგანიზაციას), ზოგადად, გაქვთ უფლება მოითხოვოთ და მიიღოთ ინფორმაცია, რომელსაც საჯარო დაწესებულებები ფლობენ.
- **ინფორმაციის ღიაობა:** თავდაპირველი დაშვებაა, რომ საჯარო ინფორმაცია უნდა იყოს თქვენთვის ხელმისაწვდომი. რა თქმა უნდა, არსებობს გარკვეული გამონაკლისები, მაგრამ არსებითი წესი ღიაობაა.
- **განსაკუთრებით ღიაობა გარემოს შესახებ:** თქვენ გაქვთ საფუძვლიანი უფლება იცოდეთ, რა ხდება ჩვენს გარემოში – მისი მდგომარეობა და ნებისმიერი საფრთხე, რაც მიემართება როგორც გარემოს, ასევე თქვენს ჯანმრთელობას.

■ (სზაკ-ის მე-10 მუხლის, 28.1 მუხლის; კონსტიტუციის 18.2 და 29.1 მუხლების საფუძველზე). აღნიშნული შეესაბამება ორპუსის კონვენციის „გარემოსდაცვითი ინფორმაციის“ ფართო განმარტებას (2.3 მუხლი) და ასეთ ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობის ფუნდამენტურ უფლებას (მე-4 მუხლი), რომლის უზრუნველყოფის ვალდებულება მხარეებს აკისრიათ.

2. ინფორმაციის მოთხოვნისას არ გჭირდებათ კონკრეტული მიზეზის დასახელება!

- **რას ნიშნავს ეს:** როდესაც საჯარო ინფორმაციას ითხოვთ, როგორც წესი, არ ხართ ვალდებული ახსნათ, თუ რატომ გსურთ გამოთხოვა.
- **გამონაკლისი:** ძირითადი შემთხვევა, როდესაც შეიძლება დაგჭირდეთ ახსნა-განმარტება ან ნებართვის მიღება, არის თუ ითხოვთ სხვის კერძო სამეწარმეო/კომერციულ საიდუმლოებას.
- (სზაკ-ის 37.2 მუხლის საფუძველზე). აღნიშნული პირდაპირ შეესაბამება ორპუსის კონვენციის 4.1 (ა) მუხლს, რომელიც აცხადებს, რომ ხელმისაწვდომობა უზრუნველყოფილ უნდა იქნეს „ინტერესის დასაბუთების გარეშე“.

3. თანასწორი მოპყრობა გარანტირებულია!

- **რას ნიშნავს ეს:** არ აქვს მნიშვნელობა ვინ ხართ; როდესაც ინფორმაციას ითხოვთ, წესები და რეგულაციები ყველასთვის ერთნაირია. საჯარო დაწესებულებებს არ აქვთ დისკრიმინაციის უფლება.

(სზაკ-ის მე-4 მუხლის; კონსტიტუციის მე-11 მუხლის საფუძველზე). წინამდებარე პრინციპი

მტკიცედ არის მხარდაჭერილი ორპუსის კონვენციის 3.9 მუხლით, რომელიც მოითხოვს, რომ საზოგადოებას ჰქონდეს ხელმისაწვდომობა „მოქალაქეობის, ეროვნების ან საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით დისკრიმინაციის გარეშე“.

რა ითვლება „საჯარო ინფორმაციად“? (საკმაოდ მოცულობითია!)

- რას ნიშნავს ეს: „საჯარო ინფორმაცია“ მოიცავს თითქმის ნებისმიერ ოფიციალურ ჩანაწერს, რომელსაც საჯარო დაწესებულება ფლობს. ეს შეიძლება იყოს:
 - წერილობითი დოკუმენტები, ანგარიშები, გეგმები და ფოტომასალები.
 - ელექტრონული ფაილები, ელექტრონული ფოსტა, ვიდეო და აუდიო ჩანაწერები.
 - ყველაფერი, რასაც ისინი ქმნიან, ამუშავებენ ან ინახავენ თავიანთი ოფიციალური საქმიანობის ფარგლებში.
- ინფორმაცია, რომელიც არ შეიძლება გასაიდუმლოვდეს: ზოგიერთი სახის ინფორმაცია იმდენად მნიშვნელოვანია, რომ აუცილებელია, იყოს საზოგადოებისთვის საჯარო. აღნიშნული ინფორმაციაა:
 - **გარემოს შესახებ, აგრეთვე მონაცემები იმ საშიშროების თაობაზე, რომელიც ემუქრება თქვენს სიცოცხლეს ან ჯანმრთელობას!**
 - საჯარო დაწესებულებების ძირითადი საქმიანობის, სტრუქტურებისა და გადაწყვეტილებების მიღების წესის შესახებ.
 - აღნიშნულ საჯარო დაწესებულებებში მომსახურეთა ვინაობა (მათი ოფიციალური ფუნქციები და საკონტაქტო ინფორმაცია).
 - როგორ განიკარგება საჯარო თანხები (მაგალითად, სახელმწიფო ბიუჯეტი).
 - საჯარო კენჭისყრის ან არჩევნების შედეგები.
 - საჯარო დაწესებულების საქმიანობის შესახებ აუდიტორული დასკვნებისა და რევიზიების შედეგები.
- **(სზაკ-ის 2.1 (მ), 27(ა)-(ბ) მუხლების, 42-ე მუხლის საფუძველზე). გარემოსდაცვით ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობის, განსაკუთრებით ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების საფრთხეებთან დაკავშირებით, ხაზგასმა ორპუსის კონვენციის (იხილეთ 2.3 მუხლი „გარემოსდაცვითი ინფორმაციის“ ამომწურავი განმარტებისთვის და 4.4. მუხლი ინფორმაციის გამჟღავნების ძლიერი საჯარო ინტერესის შესახებ, განსაკუთრებით გაფრქვევებთან დაკავშირებით) ძირითადი პრინციპია.**

4. ვინ არის ვალდებული მოგაწოდოთ ინფორმაცია? („საჯარო დაწესებულებები“)

- ინფორმაციის მიწოდების ვალდებულება ვრცელდება:
 - ყველა დონის სამთავრობო უწყებებზე (ეროვნული, საქალაქო, ადგილობრივი).
 - ორგანიზაციებზე, რომლებსაც ოფიციალურად მინიჭებული აქვთ საჯარო პასუხისმგებლობები ან ახორციელებენ საჯარო მომსახურებას (თუნდაც ისინი უშუალოდ „სამთავროები“ არ იყვნენ).
 - ზოგიერთ კერძო ორგანიზაციაზეც კი, თუ ისინი დაფინანსებულნი არიან მთავრობის მიერ და პირის ინტერესები უკავშირდება სახელმწიფო ბიუჯეტის მართვის საკითხებს.

- (სზაკ-ის 2.1 (ა) და 27 (ა) მუხლების საფუძველზე). „საჯარო დაწესებულებების“ ქართული განმარტება შეესაბამება ორპუსის კონვენციის „საჯარო ხელისუფლების“ განმარტებას (2.2 მუხლი) რომელიც მოიცავს მთავრობას ყველა დონეზე, ფიზიკურ ან იურიდიულ პირებს, რომლებიც ასრულებენ საჯარო ადმინისტრაციულ ფუნქციებს, და სხვა პირებს, რომლებსაც აქვთ საჯარო პასუხისმგებლობები ან ფუნქციები ან ახორციელებენ საჯარო მომსახურებას გარემოსთან დაკავშირებით, ასეთი ორგანოების კონტროლის ქვეშ.

შეჯამებისათვის, პირველი თავი ადგენს, რომ თქვენ გაქვთ საკმაოდ ფართო წვდომა საჯარო ინფორმაციაზე, განსაკუთრებით გარემოსდაცვითი ინფორმაციის შესახებ, სხვადასხვა საჯარო დაწესებულებებისგან. მოცემული უფლების განხორციელება კი ძალიან მარტივად და სამართლიანად უნდა შეძლოთ.

თავი II: საჯარო ინფორმაციის მოთხოვნა – როგორ ვმოქმედებთ?

მაშ ასე, თქვენ უკვე იცით, რომ გაქვთ საჯარო ინფორმაციის მიღების უფლება (როგორც თავი I-ში ვიმსჯელებთ). ახლა, მოდით, განვიხილოთ საჯარო ინფორმაციის გამოთხოვის პრაქტიკული წესები და ნაბიჯები.

1. როგორ უნდა წარადგინოთ თქვენი მოთხოვნა/განცხადება?

- როგორც წესი, წერილობით: ზოგადად, თქვენი მოთხოვნა/განცხადება წერილობით უნდა წარადგინოთ. წერილობითი ფორმის განცხადებების წარდგენა ხელს უწყობს სიცხადესა და ფიქსირებული დოკუმენტების არსებობას.
- ელექტრონული ფორმაც მისაღებია: თქვენ ასევე შეგიძლიათ მოთხოვნა/განცხადება გაგზავნოთ ელექტრონულად (მაგალითად, ელექტრონული ფოსტით, თუ საჯარო დაწესებულებას აქვს ამის სისტემა). შესაძლოა კონკრეტულ საჯარო დაწესებულებას ჰქონდეს სპეციალური სტანდარტები, თუ როგორ უნდა გამოითხოვოთ ინფორმაცია ონლაინ.
- „რატომ“ არ არის საჭირო: როგორც თავი I-ში აღვნიშნეთ, თქვენ არ ხართ ვალდებული ახსნათ, თუ რატომ გსურთ ინფორმაცია. ერთადერთი გამონაკლისია, თუ ითხოვთ სხვის კერძო სამეწარმეო ინფორმაციას – ამ შემთხვევაში დაგჭირდებათ მისი ნებართვა.

■ (სზაკ-ის 37.1, 37.2, 37.3, 37.4 მუხლების საფუძველზე). უკანასკნელი შეესაბამება ორჰუსის კონვენციის 4.1 (ა) მუხლს.

2. რა უნდა მიუთითოთ თქვენს მოთხოვნაში/განცხადებაში (იყავით გასაგები!)

- იმისათვის, რომ საჯარო დაწესებულებამ გაიგოს, რას ეძებთ და შეძლოს თქვენთან დაკავშირება, თქვენი წერილობითი მოთხოვნა/განცხადება უნდა შეიცავდეს მონაცემებს იმის შესახებ, თუ:
 - ვისგან ითხოვთ: კონკრეტული საჯარო უწყების ან ორგანიზაციის სახელი.
 - ვინ ხართ: თქვენი სახელი, გვარი, პირადი ნომერი და როგორ შეუძლიათ თქვენთან დაკავშირება (მაგალითად, თქვენი მისამართი ან ელექტრონული ფოსტა).
 - რას ითხოვთ: ნათლად მიუთითეთ, რა კონკრეტულ ინფორმაციას ან დოკუმენტებს ეძებთ. რაც უფრო კონკრეტული და გასაგები იქნებით, მით უკეთესი!
 - თარიღი: როდესაც აგზავნით მოთხოვნას/განცხადებას.
 - თქვენი ხელმოწერა: (თუ ქალაქის მოთხოვნა/განცხადებაა).
 - ნებისმიერი დანართი: თუ თქვენს მოთხოვნას/განცხადებას თან ერთვის სხვა დოკუმენტები, ჩამოთვალეთ ისინი.
- რჩევა: რაც უფრო ნათელი და მარტივად ჩამოყალიბებულია თქვენი მოთხოვნა/განცხადება, მით უფრო ადვილი და სწრაფი იქნება მათთვის ინფორმაციის მოძიება და მოწოდება.

■ (ინფორმაცია ეფუძნება სზაკ-ის 78-ე მუხლს, რომელიც ეხება განცხადების წარდგენის საუკეთესო პრაქტიკას)

3. ინფორმაციის მიღების ფორმის არჩევა

- ფორმატის არჩევანი თქვენს უფლებამოსილებაშია: თუ ინფორმაცია ხელმისაწვდომია სხვადასხვა ფორმით (მაგალითად, ქაღალდის დოკუმენტის სახით და ასევე ციფრული ფაილის სახით კომპიუტერში), თქვენ, როგორც წესი, გაქვთ უფლება აირჩიოთ, რომელი ფორმატი გსურთ.
- ორიგინალის ნახვა: თქვენ ასევე, უფლება გაქვთ, თავად იხილოთ ორიგინალი დოკუმენტი, თუ თქვენთვის სასურველია (რა თქმა უნდა, იმ შემთხვევაში, თუ არ არსებობს ორიგინალის დაზიანების რისკი).

■ **(სზაკ-ის 37.1 მუხლის საფუძველზე). მოცემული შეესაბამება ორჰუსის კონვენციის 4.1 (ბ) მუხლს, რომელიც აცხადებს, რომ ინფორმაცია უნდა მიენოდოს მოთხოვნილი ფორმით, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც გონივრულია საჯარო ხელისუფლების მიერ ინფორმაციის სხვა ფორმით მიწოდება (მიზეზების მითითებით) ან იგი უკვე საჯაროდ ხელმისაწვდომია სხვა ფორმით.**

4. დახმარების მიღება საჯარო დაწესებულებებისგან

- საჯარო დაწესებულებები აუცილებლად უნდა დაგეხმარონ და გაგიმარტივონ ინფორმაციის მიღება:
 - მათ უნდა ჰყავდეთ კონკრეტული პასუხისმგებელი პირი, რომელიც უზრუნველყოფს ინფორმაციის ხელმისაწვდომობას.
 - ისინი ვალდებული არიან აგისხნან თქვენი უფლებები, განმარტონ, როგორ მუშაობს ინფორმაციის გამოთხოვის პროცესი და მიგიტოთონ, რა უნდა შეიტანოთ თქვენს მოთხოვნაში/განცხადებაში, რომ იგი დასაბუთებული და კანონთან შესაბამისი იყოს.
- ნუ შეგეშინდებათ კითხვების დასმა: თუ არ ხართ დარწმუნებული, როგორ მოითხოვოთ რაიმე ინფორმაცია ან რისი უფლება გაქვთ, შეგიძლიათ საჯარო დაწესებულებებისგან მოითხოვოთ კონკრეტული მითითებები!
- **(სზაკ-ის 36-ე, 85-ე მუხლების საფუძველზე). საჯარო დაწესებულებების მიერ მომთხოვნი დახმარების ვალდებულება ხაზგასმულია ორჰუსის კონვენციის 3.2 მუხლში, რომელიც აცხადებს, რომ თითოეული მხარე უნდა „შეეცადოს უზრუნველყოს, რომ თანამდებობის პირებმა და საჯარო ხელისუფლებამ გაუწიონ დახმარება და გასცენ მითითებები საზოგადოებისთვის ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის ძიებაში“. 5.2 (ბ)(ii) მუხლი ასევე ითხოვს თანამდებობის პირებისგან საზოგადოების მხარდაჭერას ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის ძიებაში.**

თავი II-ის შეჯამება:

საჯარო ინფორმაციის მისაღებად, თქვენ უნდა დაწეროთ მოთხოვნა/განცხადება (ან მოამზადოთ და გაგზავნოთ ელექტრონულად). ნათლად მიუთითეთ თქვენი ვინაობა, ვისგან ითხოვთ და ბუსტად რა ინფორმაცია გჭირდებათ. გარდა ამისა, შეგიძლიათ აირჩიოთ ფორმატი, და საჯარო დაწესებულებები ვალდებული არიან დაგეხმარონ პროცესის წარმატებულად გავლაში.

თავი III: რა ბედი ეწევა თქვენს მოთხოვნას/განცხადებას? – საჯარო დაწესებულების ვალდებულება

თქვენ უკვე წარადგინეთ თქვენი მოთხოვნა/განცხადება. ახლა, რას აკეთებს საჯარო დაწესებულება? მე-3 თავი განმარტავს მათ პასუხისმგებლობებს.

1. თქვენი ინფორმაციის მიღება (წესით და რიგით, სწრაფად!)

- სწრაფი რეაგირება: საჯარო დაწესებულებებმა უნდა მოგაწოდონ თქვენ მიერ მოთხოვნილი ინფორმაცია რაც შეიძლება მალე!
- 10-დღიანი წესი (ზოგადად): უმეტეს შემთხვევაში, ინფორმაცია უნდა მოგაწოდონ დაუყოვნებლივ, მაგრამ არაუგვიანეს 10 დღისა თქვენი მოთხოვნის/განცხადების მიღებიდან. აღნიშნული ვრცელდება მაშინაც კი, თუ ინფორმაცია ელექტრონულად მოითხოვეთ.
- როდის შეიძლება დასჭირდეს მეტი დრო (მაქსიმუმ 10 დღე): ზოგჯერ ინფორმაციის მოძიებასა და მომზადებას შეიძლება მეტი დრო დასჭირდეს, როდესაც:
 - ინფორმაცია სხვა უწყებაშია ან საჭიროა მისი შეგროვება სხვა საჯარო დაწესებულებიდან; ან
 - თქვენ მოითხოვეთ ბევრი სხვადასხვა დოკუმენტი, რომლებიც ერთმანეთთან არ არის დაკავშირებული; ან
 - მათ სჭირდებათ კონსულტაცია სხვა უწყებასთან ან დაწესებულებებთან.
- საჯარო დაწესებულებამ უნდა შეგატყობინოთ დაგვიანების შესახებ: თუ გემოაღნიშნული მიზეზების გამო 10 დღე დასჭირდებათ, საჯარო დაწესებულებამ უნდა გაცნობოთ და აგისხნათ მიზეზი. (კანონი აქ ყურადღებას ამახვილებს იმაზე, რომ აგისხნან, რატომ სჭირდებათ მეტი დრო, მაგრამ მისაღები პრაქტიკაა, თუ ისინი ახალ ვადასაც გაცნობებენ).
- **(სზაკ-ის 40.1, 40.2 მუხლების საფუძველზე). ორპუსის კონვენცია (4.2 მუხლი) ადგენს ზოგად ვადას ერთი თვის განმავლობაში მოთხოვნის წარდგენიდან, რომელიც შეიძლება გაგრძელდეს ორ თვემდე მოცულობითი და რთული ინფორმაციის შემთხვევაში, იმ პირობით, რომ განმცხადებელს ეცნობება ნებისმიერი გაგრძელების და მისი გამამართლებელი მიზეზების შესახებ. საქართველოს 10-დღიანი წესი აღსანიშნავად სწრაფია.**

2. ინფორმაციის მიღება თქვენ მიერ მოთხოვნილი ფორმატით

- თქვენი მოთხოვნა უპირატესია: როგორც აღვნიშნეთ, თუ ინფორმაცია მოითხოვეთ კონკრეტული ფორმით (მაგ., ციფრული ასლი ან ქაღალდის ასლი), საჯარო დაწესებულება უნდა ეცადოს, რომ ინფორმაცია სწორედ მოთხოვნილი ფორმატით მოგაწოდოს.
- ორიგინალის ნახვა: თქვენ ასევე შეგიძლიათ მოითხოვოთ ორიგინალი დოკუმენტის ნახვა, განსაკუთრებით თუ არსებობს რისკი, რომ ორიგინალი შეიძლება კოპირებისას დაზიანდეს.

- **(სზაკ-ის 37.1 მუხლის საფუძველზე). როგორც ზემოთ აღინიშნა, ეს შეესაბამება ორპუსის კონვენციის 4.1 (ბ) მუხლს.**

3. რა ხდება, თუ თქვენი მოთხოვნა/განცხადება არასწორ ადგილას გაგზავნეთ?

- საჯარო დაწესებულება თავად გადაგზავნის: თუ შემთხვევით გაგზავნით თქვენს მოთხოვნას/განცხადებას უწყებაში, რომელიც ვერ შეძლებს თქვენ მიერ მოძიებული ინფორმაციის მონოდებას:
 - საჯარო დაწესებულებებს განესაზღვრებათ 5 დღე, რომ გაუგზავნონ თქვენი მოთხოვნა/განცხადება (და ნებისმიერი დოკუმენტი, რომელიც თან დაურთეთ) შესაბამის უფლებამოსილ საჯარო დაწესებულებას.
 - მათ ასევე უნდა გაცნობონ, რომ განცხადება გადაგზავნეს და დააკონკრეტონ რომელ საჯარო დაწესებულებაში/ორგანოში.
- ან დაგიბრუნებენ: თუ თქვენ მიერ მოთხოვნილი ინფორმაცია ისეთია, რომლის მონოდებაც მხოლოდ სასამართლოს შეუძლია, ან თუ ნამდვილად ვერ ადგენენ, ვის აქვს იგი, ისინი დაგიბრუნებენ თქვენს მოთხოვნას/განცხადებას 5 დღის განმავლობაში თანდართული ახსნა-განმარტებით.
- **(სზაკ-ის 80.1, 80.4 მუხლების საფუძველზე). შესაბამისობაში მოდის ორპუსის კონვენციის 4.5 მუხლთან, რომელიც მოითხოვს, რომ საჯარო ხელისუფლებამ, რომელიც არ ფლობს მოთხოვნილ გარემოსდაცვით ინფორმაციას, რაც შეიძლება სწრაფად, ან გადასცეს მოთხოვნა შესაბამის საჯარო ხელისუფლებას და აცნობოს განმცხადებელს, ან აცნობოს განმცხადებელს იმ საჯარო ხელისუფლების შესახებ, რომელსაც, მისი აზრით, შეიძლება მიმართოს.**

თავი III-ის ძირითადი საკითხები:

ინფორმაციის გამოთხოვის შემდეგ, საჯარო დაწესებულებებმა სწრაფად უნდა გასცენ პასუხი, ჩვეულებრივ – 10 დღის განმავლობაში. მათ უნდა მოგაწოდონ ინფორმაცია თქვენ მიერ მოთხოვნილი ფორმატით, თუ შესაძლებელია. თუ არასწორ უწყებაში გაგზავნეთ, მათ უნდა დაგეხმარონ სწორ ადგილას გადაგზავნაში ან გითხრან თავად რატომ ვერ დააკმაყოფილებენ თქვენს მოთხოვნას.

თავი IV: როდის შეუძლიათ „არას“ თქმა? – უარის თქმისა და ინფორმაციის საიდუმლოების წესები

მიუხედავად იმისა, რომ თქვენ გაქვთ ინფორმაციაზე წვდომის უპირატესი უფლება, არსებობს გარკვეული შემთხვევები, როდესაც საჯარო დაწესებულებამ შეიძლება უარი გითხრას თქვენი მოთხოვნის/განცხადების დაკმაყოფილებაზე, რადგან კონკრეტული სახის ინფორმაცია დაცულია. თუმცა, როგორც უკვე აღვნიშნეთ, ასევე არსებობს ინფორმაცია, რომელიც ყოველთვის საჯარო უნდა იყოს.

1. როდის შეიძლება ინფორმაცია დარჩეს კონფიდენციალური (დასაშვები შემთხვევები)

- რას ნიშნავს ეს: საჯარო ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობა ზოგჯერ შეიძლება შეიზღუდოს, თუ მისი გაცემა ზიანს მიაყენებს კონკრეტულ, კანონით დაცულ ინტერესებს. ესენია:
 - სახელმწიფო საიდუმლოება: ინფორმაცია, რომლის გაცემამ შეიძლება სერიოზულად დააზიანოს ეროვნული უსაფრთხოება (განსაზღვრულია სპეციალური კანონით);
 - პროფესიული საიდუმლოება: ინფორმაცია, რომლის კონფიდენციალურობის დაცვა გარკვეული პროფესიის პირებს ევალებათ (როგორიცაა ექიმები ან იურისტები);
 - კომერციული საიდუმლოება (სამეწარმეო საიდუმლოება): კერძო სამეწარმეო ინფორმაცია, რომლის გაცემამ შეიძლება უსამართლოდ დააზიანოს კომპანია;
 - **მნიშვნელოვანი გარემოსდაცვითი გამოწვევის: მაშინაც კი, თუ ინფორმაცია სამეწარმეო საიდუმლოებაა, გარემოს დაცვისთვის მნიშვნელოვანი ემისიების (დაბინძურების) შესახებ ინფორმაცია მაინც უნდა გახმაურდეს;**
 - თქვენ ასევე შეგიძლიათ მიიღოთ კომერციული საიდუმლოება, იმ შემთხვევაში, თუ საიდუმლოების მფლობელი თანახმაა;
 - პერსონალური მონაცემები (თქვენი კონფიდენციალურობა): ინფორმაცია კონკრეტული პირის შესახებ. აღნიშნული დაცულია პიროვნების კონფიდენციალურობის პატივისცემის მიზნით. მისი გაცემა, როგორც წესი, შესაძლებელია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ პირი თანახმაა, ან თუ აბსოლუტურად აუცილებელია საგანგებო გარემოებების გამო, როგორიცაა საზოგადოებრივი უსაფრთხოება, სხვათა უფლებების დაცვა ან საზოგადოებრივი ჯანმრთელობა.
- **(სზაკ-ის 28.1, 44-ე მუხლების; კონსტიტუციის 18.2 მუხლის საფუძველზე). ორპუსის კონვენცია (4.4 მუხლი) ჩამოთვლის უარის თქმის საფუძველებს, როგორიცაა კომერციული და სამრეწველო ინფორმაციის ან პერსონალური მონაცემების კონფიდენციალურობა. თუმცა იგი მოითხოვს, რომ ეს საფუძველები „უნდა განიმართოს შეზღუდულად, გამჟღავნებით მიღწეული საჯარო ინტერესის გათვალისწინებით და იმის გათვალისწინებით, ეხება თუ არა მოთხოვნილი ინფორმაცია გარემოში გაფრქვევებს“. გადამწყვეტია, რომ 4.4. (დ) მუხლი აცხადებს, რომ გარემოს დაცვისთვის რელევანტური გაფრქვევების შესახებ ინფორმაცია უნდა გამჟღავნდეს კომერციული კონფიდენციალურობის პირობებშიც კი.**

2. ინფორმაცია, რომელიც კატეგორიულად არ შეიძლება გასაიდუმლოვდეს!

- რას ნიშნავს ეს: მიუხედავად ყველაფრისა, შემდეგი ტიპის ინფორმაცია საზოგადოებისთვის აუცილებლად ხელმისაწვდომი უნდა იყოს. საჯარო დაწესებულებებს არ შეუძლიათ საიდუმლოდ დააკლასიფიცირონ:
 - **ინფორმაცია გარემოს შესახებ:** ნებისმიერი ინფორმაცია გარემოს მდგომარეობის შესახებ, და, უპირველეს ყოვლისა, მონაცემები იმ საფრთხეებთან დაკავშირებით, რომლებიც გარემოსდაცვითი საკითხების გამო, თქვენს სიცოცხლეს ან ჯანმრთელობას ემუქრება;
 - (სხვა პუნქტები (ბ)-(მ) როგორც მოცემულია თავდაპირველ სახელმძღვანელოში).
- **(სზაკ-ის 42-ე მუხლის საფუძველზე).** გარემოსდაცვითი ინფორმაციის ასეთი მტკიცე დაცვა, მით უმეტეს, როდესაც საქმე ეხება სიცოცხლისა და ჯანმრთელობისთვის მოსალოდნელ საფრთხეებს, სრულ თანხვედრაშია ორჰუსის კონვენციის სულისკვეთებასთან. აღნიშნული კონვენცია, გამონაკლისების (4.4. მუხლი) მკაცრი ინტერპრეტაციითა და ემისიების შესახებ მონაცემებზე სპეციფიკური აქცენტირებით, უპირატესობას ანიჭებს გარემოსდაცვით გამჭვირვალობას.

3. რა ხდება, თუ საჯარო დაწესებულება უარს გეტყვით თქვენს მოთხოვნაზე/ განცხადებაზე?

- დაუყოვნებლივი შეტყობინება: თუ გადაწყვეტენ, რომ ინფორმაცია არ უნდა მოგანოდონ, მოცემულს დაუყოვნებლივ შეგატყობინებენ.
- წერილობითი ახსნა-განმარტება (3 დღის განმავლობაში): უარის თქმის გადაწყვეტილების მიღებიდან 3 დღის განმავლობაში, მათ უნდა მოგანოდონ წერილობითი ახსნა-განმარტება. ახსნა-განმარტებაში უნდა გაცნობონ:
 - თქვენი უფლებები;
 - როგორ შეგიძლიათ გადაწყვეტილების გასაჩივრება;
 - რომელი უწყება ან დაწესებულების რომელი ორგანო იყო ჩართული უარის თქმის გადაწყვეტილების მიღებაში.
- **(სზაკ-ის 41.1, 41.2 მუხლების საფუძველზე).** ორჰუსის კონვენციის 4.7 მუხლი ანალოგიურად ითხოვს, რომ უარი იყოს წერილობითი ფორმის (თუ მოთხოვნა/ განცხადება იყო წერილობითი ან განმცხადებელი ამას ითხოვს), ასევე უნდა მიეთითოს უარის მიზეზები და დაინტერესებულ პირს ინფორმაცია მიენოდოს მე-9 მუხლის შესაბამისად გათვალისწინებულ გადასინჯვის პროცედურაზე ხელმისაწვდომობის შესახებ.

4. ინფორმაციის ერთი ნაწილის მიღება (გაყოფადობა)

- რას ნიშნავს ეს: ზოგჯერ დოკუმენტი შეიძლება შეიცავდეს შერეულ ინფორმაციას – ნაწილი იყოს საჯარო, ნაწილი კი კანონით გასაიდუმლოებული.
- მათ უნდა მოგანოდონ საჯარო ინფორმაციის ნაწილები: ამ შემთხვევებში, საჯარო დაწესებულებამ უნდა ამოიღოს ან დაფაროს შემლუდული ნაწილები და მაინც მოგანოდოთ დოკუმენტის ყველა ის ნაწილი, რომელიც საჯაროა. მათ არ აქვთ უფლება

უარი თქვან მთლიანი ინფორმაციის გაცემაზე მხოლოდ იმით, რომ მცირე ნაწილი შეზღუდულია.

- **(სზაკ-ის 33-ე მუხლის საფუძველზე). „გაყოფადობის“ პრინციპი პირდაპირ არის გათვალისწინებული ორპუსის კონვენციის მე-4.6 მუხლში.**

თავი IV-ის ძირითადი საკითხები:

საჯარო დაწესებულებებს შეუძლიათ უარი თქვან ინფორმაციის მონოდებაზე მხოლოდ ძალიან სპეციფიკურ და კანონით განსაზღვრულ შემთხვევებში (როგორცაა სახელმწიფო საიდუმლოება ან პერსონალური მონაცემები). გადამწყვეტია, რომ ინფორმაცია გარემოსა და ჯანმრთელობის საფრთხეების შესახებ არ შეიძლება გასაიდუმლოვდეს. თუ საჯარო დაწესებულება უარს იტყვის, მიზეზი წერილობით უნდა ახსნას და განგიმართოთ, როგორ შეგიძლიათ გაასაჩივროთ მათი გადაწყვეტილება. და თუ დოკუმენტის მხოლოდ ნაწილია საიდუმლო, მათ მაინც უნდა მოგაწოდონ საჯარო ინფორმაციის ნაწილი.

თავი V: ასლების საფასურის გადახდა – მოქმედი წესები

თქვენ უკვე მოითხოვეთ ინფორმაცია და, დავუშვათ, საჯარო დაწესებულება გეგმავს მის მოწოდებას. მაგრამ, საინტერესოა, ვალდებული ხართ თუ არა ინფორმაციის მიღებისთვის განიოთ გარკვეული ხარჯები? თავი V სწორედ ამ საკითხს მიმოიხილავს.

1. ინფორმაციის მიღება უფასოა!

- ძირითადი წესი: საჯარო დაწესებულებებს არ აქვთ უფლება დაგაკისრონ გადასახადი საჯარო ინფორმაციის მოწოდებისთვის. ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობა თქვენი გარანტირებული უფლებაა.

■ (სზაკ-ის 38-ე მუხლის საფუძველზე)

2. შესაძლოა მოგიწიოთ ასლების საფასურის გადახდა

- გამონაკლისი: ერთადერთი, რისთვისაც მათ შეუძლიათ დაგაკისრონ საფასური, არის ინფორმაციის ფიზიკური ასლების დამზადების ღირებულება.
- მაგალითად, წარმოიდგინეთ: როდესაც ბიბლიოთეკაში მიდიხართ, თავისთავად, წიგნების დათვალიერება უფასოა. მაგრამ, თუ გსურთ გვერდების ქსეროკოპირება, როგორც წესი, იხდით მცირე თანხას ქაღალდისა და ქსეროქსის გამოყენებისთვის. აქაც მსგავსი იდეაა.

- (სზაკ-ის 38-ე მუხლის; „საჯარო ინფორმაციის ასლის გადაღების მოსაკრებლის შესახებ“ საქართველოს კანონის 1.1 მუხლის საფუძველზე). ორპუნის კონვენცია (4.8 მუხლი) უშვებს ინფორმაციის მიწოდებისთვის საფასურის დაწესებას, მაგრამ აწესებს, რომ იგი „არ უნდა აღემატებოდეს გონივრულ თანხას“. იგი ასევე მოითხოვს საჯარო ხელისუფლებისგან, განმცხადებლებისთვის ხელმისაწვდომი გახადონ მოსაკრებლების ტარიფები, სადაც მითითებული იქნება გარემოებები, რომლებშიც შეიძლება მათი დაკისრება ან მათგან გათავისუფლება.

3. რა თანხა შეიძლება დაგაკისრონ ასლებისთვის? (კონკრეტული საფასურები)

- საკმაოდ მცირე თანხებია:
 - ქსეროასლი (A4 ან A5 ფორმატის ქაღალდი): 5 თეთრი (0.05 ლარი) თითო გვერდზე.
 - ამობეჭდვა ლაზერული პრინტერიდან: 10 თეთრი (0.10 ლარი) თითო გვერდზე.
 - CD დისკზე ჩაწერა: 2 ლარი და 65 თეთრი (2.65 ლარი) თითო CD-ზე.
 - დისკეტზე (ფლოპი დისკზე) ჩაწერა: 1 ლარი და 30 თეთრი (1.30 ლარი) თითო დისკეტზე.
 - თქვენ საკუთარ ვიდეო კასეტაზე ჩაწერა: 2 ლარი და 75 თეთრი (2.75 ლარი) თითო საათი ჩაწერისთვის.
 - თქვენ საკუთარ აუდიო კასეტაზე ჩაწერა: 50 თეთრი (0.50 ლარი) თითო საათი ჩაწერისთვის.

■ („საჯარო ინფორმაციის ასლის გადაღების მოსაკრებლის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-6 მუხლის საფუძველზე)

4. როდის არ გინევთ ასლების საფასურის გადახდა (გამონაკლისები)

- არსებობს რამდენიმე სიტუაცია, როდესაც არ გინევთ ასლების საფასურის გადახდა:
 - თუ თქვენ მიაწვდით საკუთარ დისკეტს ან CD-ს და ისინი უბრალოდ მასზე ჩაწერენ თქვენთვის სასურველ ინფორმაციას;
 - თუ საჯარო ინფორმაციას ელექტრონული ფოსტით გიგზავნიან (ვინაიდან ფიზიკური კოპირებისათვის ხარჯების გაწევა არ უწევთ);
 - თუ თქვენ ხართ ფიზიკური პირი, რომელიც ითხოვს თქვენი პერსონალური მონაცემების ასლებს, რომლებსაც საჯარო დაწესებულება ფლობს თქვენ შესახებ.

■ („საჯარო ინფორმაციის ასლის გადაღების მოსაკრებლის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-7 მუხლის საფუძველზე)

თავი V-ის შეჯამება:

საჯარო ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობა, თავისთავად, უფასოა. თქვენ იხდით მხოლოდ ფიზიკური ასლების დამზადებისთვის დადგენილ ღირებულებას. კანონი ადგენს კონკრეტულ მცირე ოდენობის საფასურს სხვადასხვა ტიპის ასლებისთვის. თქვენ არ გინევთ თანხის გადახდა, თუ მიაწვდით საკუთარ CD-ს/დისკეტს, თუ ინფორმაცია იგზავნება ელექტრონული ფოსტით, ან თუ ინფორმაცია თქვენი პერსონალური მონაცემებია.

თავი VI: ღიაობა და ორგანიზებულობა – როგორ აზიარებენ და მართავენ საჯარო დაწესებულებები ინფორმაციას

საკმარისი არ არის, რომ საჯარო დაწესებულებებმა მხოლოდ და მხოლოდ პასუხი გასცენ თქვენს მოთხოვნებს/განცხადებებს. ისინი ასევე ვალდებული არიან პროაქტიულად გააზიარონ ინფორმაცია და შეინახონ თავიანთი ჩანაწერები სათანადო წესრიგის დაცვით, რათა შემდგომ ინფორმაცია ადვილად მოსაძიებელი იყოს.

1. ინფორმაციის გაზიარება თქვენი მოთხოვნის გარეშე (პროაქტიული გამოქვეყნება)

- რას ნიშნავს ეს: საჯარო დაწესებულებებმა აქტიურად უნდა გამოაქვეყნონ მნიშვნელოვანი ინფორმაცია ყველასთვის სანახავად, მაშინაც კი, თუ არავის კონკრეტულად არ მოუთხოვია იგი. მათ არ უნდა დაელოდონ მხოლოდ მოთხოვნებს/განცხადებებს.
- როგორია გამოქვეყნების პროცესი: მსგავსი გამოქვეყნება ხშირად გულისხმობს ინფორმაციის განთავსებას საჯარო დაწესებულების ოფიციალურ ვებგვერდებზე ან სხვა ელექტრონულ რესურსებზე, სადაც საზოგადოებას ადვილად შეეძლება მისი მოძიება. არსებობს ოფიციალური წესები, თუ როგორ უნდა გააკეთონ აღნიშნული.
- ვინ არის პასუხისმგებელი?: თითოეულ საჯარო დაწესებულებას უნდა ჰყავდეს კონკრეტული პირი, რომლის მოვალეობაა უზრუნველყოს საჯარო ინფორმაციის მარტივი ხელმისაწვდომობა და პროაქტიული გამოქვეყნება.

■ (სზაკ-ის 28.2, 27(ღ), 36-ე მუხლების საფუძველზე). პროაქტიული გამოქვეყნება ორპუნის კონვენციის (მე-5 მუხლი, „გარემოსდაცვითი ინფორმაციის შეგროვება და გავრცელება“) ძირითადი მოთხოვნაა. შემოხსენებული მოიცავს საჯარო ხელისუფლების მიერ გარემოსდაცვითი ინფორმაციის ფლობისა და განახლების უზრუნველყოფას (მუხლი 5.1 (ა)), ინფორმაციის ნაკადის სისტემების ჩამოყალიბებას (მუხლი 5.1 (ბ)), მოსალოდნელი საფრთხეების შესახებ ინფორმაციის გავრცელებას (მუხლი 5.1 (ბ)), გარემოსდაცვითი ინფორმაციის ეფექტიანად ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფას (მუხლი 5.2), მის თანდათანობით ხელმისაწვდომობას ელექტრონულ მონაცემთა ბაზებში (მუხლი 5.3), გარემოს მდგომარეობის შესახებ ანგარიშების გამოქვეყნებას (მუხლი 5.4), და კანონმდებლობის, პოლიტიკის, გეგმებისა და საერთაშორისო შეთანხმებების გავრცელებას (მუხლი 5.5).

2. ინფორმაციის სიითი წარმოება (საჯარო რეესტრები)

- რას ნიშნავს ეს: საჯარო დაწესებულებებმა უნდა აწარმოონ მათ ხელთ არსებული ინფორმაციის საჯარო სია („რეესტრი“). მოცემული დაგეხმარებათ, რომ მარტივად შეამოწმოთ და გაიგოთ, რა სახის ინფორმაცია არის ხელმისაწვდომი.
- რა ინახება რეესტრში?: როდესაც საჯარო დაწესებულებები იღებენ, ქმნიან ან გასცემენ საჯარო ინფორმაციას, მათ ევალებათ, რომ რეესტრში აღრიცხონ ყოველი დეტალი 2 დღის განმავლობაში.

- ჩანაწერი უნდა მოიცავდეს:
 - ინფორმაციის დასახელებას (მისი სათაური ან თემა);
 - როდის მიიღეს, შექმნეს ან გასცეს იგი;
 - ვისგან მიიღეს (თუ მიიღეს) ან ვის გაუგზავნეს (თუ გასცეს) – იქნება ეს პირი, ორგანიზაცია თუ მათი ერთ-ერთი თანამდებობის პირი.
- რატომ არის აღნიშნული სასარგებლო: რეესტრი მოქმედებს კატალოგის მსგავსად, რაც აადვილებს კონკრეტული ინფორმაციის იდენტიფიცირებასა და მოთხოვნას.
- **(სზაკ-ის 35-ე მუხლის საფუძველზე). საჯაროდ ხელმისაწვდომი სიების, რეესტრების ან ფაილების წარმოება ასევე გათვალისწინებულია ორპუსის კონვენციის 5.2 (ბ)(i) მუხლით, ეფექტური ხელმისაწვდომობის უზრუნველსაყოფად.**

3. თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენება (ელექტრონულ მონაცემთა ბაზები და საქმისწარმოება)

- თანამედროვეობასთან შესაბამისობა: საჯარო დაწესებულებებს მოუწოდებენ გამოიყენონ უახლესი კომპიუტერული სისტემები და პროგრამული უზრუნველყოფა:
 - მათი მუშაობისა და საქმეების მართვისთვის;
 - საზოგადოებისთვის ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის გამარტივებისთვის.
- რას ნიშნავს ეს თქვენთვის: ელექტრონულ მონაცემთა ბაზების ათვისება დააჩქარებს და გაამარტივებს ინფორმაციის მოძიებისა და მიწოდების პროცესს, როგორც მისი გამოთხოვის დროს ასევე საჯაროდ/ონლაინ გამოქვეყნების შემთხვევაში.
- **(სზაკ-ის 35-ე მუხლის საფუძველზე). თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენება, როგორცაა საჯარო ტელესაკომუნიკაციო ქსელების მეშვეობით ადვილად ხელმისაწვდომი ელექტრონული მონაცემთა ბაზები, პირდაპირ წახალისებულია ორპუსის კონვენციის 5.3 მუხლით.**

თავი VI-ის მოკლე შინაარსი:

საჯარო დაწესებულებებმა არ უნდა დამალონ ინფორმაცია. მათ აქტიურად უნდა გაუზიარონ მნიშვნელოვანი მასალები საზოგადოებას, ყველაზე მნიშვნელოვნად – ონლაინ. მათ ასევე უნდა შექმნან და დაამუშაონ საჯარო ინფორმაციის ორგანიზებული, ყველასთვის ხელმისაწვდომი სია. რა თქმა უნდა, მათ ამ ყველაფრის უკეთ შესრულებაში თანამედროვე ტექნოლოგიები ეხმარება.

თავი VII: გადანყვეტილების შედავა – თქვენი გასაჩივრების უფლება

რა მოხდება, თუ საჯარო დაწესებულება უგულებელყოფს თქვენს მოთხოვნას/განცხადებას, უარს ამბობს ინფორმაციის მოწოდებაზე, ან ფიქრობთ, რომ მათ არასწორი გადანყვეტილება მიიღეს თქვენს ინფორმაციასთან დაკავშირებით? მოცემული თავი განმარტავს თქვენს უფლებას, გაასაჩივროთ ან სადავო გახადოთ საჯარო დაწესებულების ქმედებები/გადანყვეტილებები.

1. თქვენ გაქვთ გასაჩივრების უფლება (გადანყვეტილების სადავოდ ქცევა)

- თუ თქვენი მოთხოვნა/განცხადება უარყოფილია ან არასათანადოდ დამუშავდა: თუ მოითხოვთ საჯარო ინფორმაცია და ფიქრობთ, რომ:
 - მათ სრულად უგულებელყვეს თქვენი მოთხოვნა/განცხადება.
 - მათ უსამართლოდ თქვენს უარი ინფორმაციის მოწოდებაზე (მთლიანად ან ნაწილობრივ).
 - მათ მიერ მოწოდებული პასუხი არ იყო საკმარისად კარგი და სრულყოფილი.
 - ან უბრალოდ არ დაიცვეს სათანადო წესები თქვენი მოთხოვნის/განცხადების დამუშავებისას...**...თქვენ გაქვთ უფლება გაასაჩივროთ მათი გადანყვეტილება ან უმოქმედობა!**
- რა უნდა გაცნობოთ დაწესებულებამ: თუ საჯარო დაწესებულება უარს აცხადებს თქვენი მოთხოვნის/განცხადების დაკმაყოფილებაზე, კანონი მას ავალდებულებს:
 - წერილობით აგისხნათ თქვენი უფლებები;
 - ზუსტად გითხრათ, როგორ შეგიძლიათ გაასაჩივროთ გადანყვეტილება.
- **(სზაკ-ის 41.2 მუხლის, თავი XIII-ის (ადმინისტრაციული საჩივრების ზოგადი დებულებები), კონსტიტუციის 31.1 მუხლის საფუძველზე). ინფორმაციის მოთხოვნის უარყოფის ან არაჯეროვნად განხილვის გასაჩივრების უფლება განმტკიცებულია ორპუსის კონვენციის 9.1 მუხლში. დასახელებული მუხლი მოითხოვს ხელმისაწვდომობას სასამართლოს ან კანონით დადგენილი სხვა დამოუკიდებელი და მიუკერძოებელი ორგანოს მიერ გადასინჯვის პროცედურაზე. როგორც აღინიშნა, 4.7 მუხლი ასევე მოითხოვს, რომ უარის თქმისას განმცხადებელს მიენოდოს ინფორმაცია გადასინჯვის პროცედურების შესახებ.**

2. როგორ შეგიძლიათ გაასაჩივროთ?

- არსებობს ორი ძირითადი გზა:
 - ადმინისტრაციული საჩივარი: შეგიძლიათ შეიტანოთ ოფიციალური, კანონით დადგენილი ფორმის, საჩივარი:
 - იმავე საჯარო დაწესებულების ზემდგომ უწყებაში (ასეთის არსებობის შემთხვევაში).
 - ან პირდაპირ იმ უწყებაში/პირთან, რომელმაც მიიღო გადანყვეტილება, რომელსაც არ ეთანხმებით.

- სასამართლოსთვის მიმართვა: ყველა ადამიანის ფუნდამენტური უფლებაა თავისი უფლებების დასაცავად მიმართოს სასამართლოს, რაც, ამ შემთხვევაში, გულისხმობს საჯარო დაწესებულების გადანაცვეტილების გასაჩივრების შესაძლებლობას.

- **(სზაკ-ის 178-ე მუხლის (ადმინისტრაციული საჩივრებისთვის); საქართველოს კონსტიტუციის 31.1 მუხლის (სასამართლოსთვის მიმართვისთვის) საფუძველზე).** ორპუსის კონვენციის 9.1 მუხლი განსაზღვრავს გადანაცვეტილების გადასინჯვის პროცესს „სასამართლოს ან კანონით დადგენილი სხვა დამოუკიდებელი და მიუკერძოებელი ორგანოს მიერ“. იგი ასევე აღნიშნავს, რომ თუ მხარე ითვალისწინებს სასამართლოს მიერ გადასინჯვას, მან უნდა უზრუნველყოს კანონით დადგენილი სწრაფი და ეფექტური პროცედურის ხელმისაწვდომობა, რომელიც უფასო/იაფია საჯარო ხელისუფლების მიერ ხელახალი განხილვისთვის ან სასამართლოს გარდა სხვა დამოუკიდებელი ორგანოს მიერ გადასინჯვისთვის.

3. კომპენსაციის მიღება, უკანონოდ მოყენებული ზიანის შემთხვევაში:

- o თუ ზიანი მოგადგათ: თუ საჯარო დაწესებულებამ (ან მისმა ერთ-ერთმა თანამდებობის პირმა) უკანონოდ მოგაყენათ ზიანი იმით, თუ როგორ მოეპყრნენ თქვენს უფლებას მიიღოთ საჯარო ინფორმაცია (ან სხვა უფლებებს), თქვენ გაქვთ უფლება მიმართოთ სასამართლოს და მოითხოვოთ სრული კომპენსაცია.
- o ვინ ანაზღაურებს ზიანს?: თუ სასამართლო დაადგენს, რომ უკანონოდ მოგადგათ ზიანი, კომპენსაცია, როგორც წესი, გადაიხდება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან (მაგ., სახელმწიფო ან ადგილობრივი თვითმმართველობის ბიუჯეტი).
- **(კონსტიტუციის 18.4 მუხლის საფუძველზე).** მიუხედავად იმისა, რომ ინფორმაციის მიღების უფლების დარღვევის შემთხვევაში, ორპუსის კონვენცია ცალსახად არ განიხილავს კომპენსაციის საკითხს, მისი 9.4 მუხლი ადგენს, რომ „განხილვის პროცედურები გვთავაზობენ შესატყვის და ეფექტურ ზომებს, რომლებშიც შედის დახმარება, როგორც შესაბამისი, კეთილსინდისიერი, სამართლიანი, დროული და არა უკიდურესად ძვირადღირებული ღონისძიება. ამ პუნქტთან დაკავშირებული გადანაცვეტილებები გაიცემა და რეგისტრირდება წერილობითი სახით. სასამართლოთა და სხვა ორგანოთა გადანაცვეტილებები, თუკი ასეთი არსებობს, საზოგადოებისათვის ხელმისაწვდომი უნდა იყოს.“ „ადეკვატური და ეფექტიანი სამართლებრივი დაცვის საშუალებების“ ცნება შესაძლოა მოიცავდეს კომპენსაციას, თუ ამას ეროვნული კანონმდებლობა ითვალისწინებს.

თავი VII-ის ძირითადი საკითხები:

თუ საჯარო დაწესებულება არასათანადოდ ამუშავებს თქვენს ინფორმაციის მოთხოვნას/განცხადებას (მაგ., უსამართლოდ უარს ამბობს, უგულებელყოფს ან არასრულ პასუხს იძლევა), თქვენ არ ხართ ვალდებული ამას შეეგუოთ. თქვენ გაქვთ უფლება ოფიციალურად გაასაჩივროთ მათი გადანაცვეტილება – ფორმალური საჩივრის შეტანით ზემდგომ ადმინისტრაციულ ორგანოში, ან საქმის სასამართლოში გადატანით. თუ საჯარო დაწესებულების უკანონო ქმედებებმა ზიანი მოგაყენათ, თქვენ უფლებამოსილნი ხართ მოითხოვოთ კომპენსაცია.

თავი VIII: ზედამხედველობის მექანიზმები – საჯარო დაწესებულებების მიერ ინფორმაციაზე წვდომის შესახებ ანგარიშგების წესები

იმისათვის, რომ საჯარო ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობის სისტემა გამართულად/ ეფექტურად მუშაობდეს და თითოეული მოქალაქე იყოს სრულყოფილად ინფორმირებული, საჯარო დაწესებულებებმა რეგულარულად უნდა წარმოადგინონ ანგარიშები იმის შესახებ, თუ როგორ მუშაობენ.

1. ყოველწლიური ანგარიშები (სზაკ-ის 49-ე მუხლი):

- საჯარო დაწესებულებები ვალდებული არიან 10 დეკემბრამდე საქართველოს პარლამენტს, საქართველოს პრეზიდენტსა და საქართველოს პრემიერ-მინისტრს წარუდგინონ ყოველწლიური ანგარიში და გამოაქვეყნონ „საქართველოს საკანონმდებლო მაცნეში“.
- ეს ანგარიში უნდა შეიცავდეს სტატისტიკას:
 - მიღებული საჯარო ინფორმაციის მოთხოვნისა და საჯარო ინფორმაციის შესწორების მოთხოვნის რაოდენობაზე და ასეთ მოთხოვნებზე უარის თქმის შესახებ მიღებული გადაწყვეტილებების რაოდენობაზე.
 - მოთხოვნების დაკმაყოფილების ან მათზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილებათა რაოდენობაზე; იმ საჯარო მოხელის ვინაობა, რომელმაც მიიღო გადაწყვეტილება და გადაწყვეტილებები კოლეგიური საჯარო ორგანოების მიერ სხდომების დახურვის შესახებ.
 - საჯარო მონაცემთა ბაზებსა და საჯარო დაწესებულებების მიერ პერსონალური მონაცემების შეგროვებაზე, დამუშავებაზე, შენახვასა და გადაცემაზე.
 - საჯარო მოხელეების მიერ ამ კოდექსის დარღვევების რაოდენობასა და პასუხისმგებელ პირებზე დაკისრებულ დისციპლინურ სანქციებზე.
 - საკანონმდებლო აქტებზე, რომლებსაც საჯარო დაწესებულება ეყრდნობოდა საჯარო ინფორმაციის გაცემაზე უარის თქმის ან კოლეგიური საჯარო ორგანოს სხდომის დახურვის დროს.
 - საჯარო ინფორმაციის გაცემაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილებების გასაჩივრებაზე.
 - ინფორმაციის დამუშავებასა და გაცემასთან დაკავშირებულ ხარჯებზე, აგრეთვე უარის თქმის ან სხდომების დახურვის შესახებ გადაწყვეტილებების გასაჩივრებასთან დაკავშირებული ხარჯებზე, მათ შორის, მხარის სასარგებლოდ გადახდილი თანხები.

თავი VIII-ის მოკლე შინაარსი:

ბოლო თავიდან აშკარად ჩანს, რომ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის საკითხში საჯარო დაწესებულებებს ფარულად მოქმედების უფლება არ აქვთ. ისინი ვალდებული არიან, ყოველწლიურად წარუდგინონ ანგარიში პარლამენტს, პრეზიდენტსა და პრემიერ-მინისტრს. შედგენილი ანგარიში, რომელიც საჯარო უნდა იყოს, დეტალურად უნდა ასახავდეს მიღებული მოთხოვნების რაოდენობას, მათი დამუშავების პროცესს, ნებისმიერ უარს, წარმოქმნილ პრობლემებსა და გაწეულ ხარჯებსაც კი. ამგვარად, აღნიშნული მექანიზმი ყველას ეხმარება, შეაფასოს სისტემის გამართული ფუნქციონირება და ზრდის საჯარო დაწესებულებების პასუხისმგებლობასა და ანგარიშვალდებულებას.

თავი IX: ინფორმაციის ოფიციალური წყაროები:

1. საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ვებგვერდი, საჯარო ინფორმაცია
2. სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს ვებგვერდი, საჯარო ინფორმაცია, მათ შორის:
 - ყოველწლიური ანგარიშები
 - საჯარო განხილვები
 - გაცემული ლიცენზიები და ნებართვები
 - გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობა
3. სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის ვებგვერდი:
 - ყოველწლიური ანგარიშები
 - ინსპექტირება
 - სტატისტიკა
4. სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ვებგვერდი:
 - საჯარო განხილვების განრიგი
 - გარემოს მდგომარეობის შესახებ ეროვნული მოხსენება
 - წლიური ანგარიშები
5. სსიპ მინერალური რესურსების ეროვნული სააგენტოს ვებგვერდი:
 - გეოლოგიური ფონდის კატალოგი
 - ლიცენზიები
6. სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს ვებგვერდი: ანგარიშები
7. სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტოს ვებგვერდი: ანგარიშები
8. სსიპ მიწის მდგრადი მართვისა და მიწათსარგებლობის მონიტორინგის ეროვნული სააგენტოს ვებგვერდი: სტრატეგიული დოკუმენტები/ანგარიშები
9. სსიპ ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტოს ვებგვერდი:
 - წლიური ანგარიში
 - ლიცენზიები და ნებართვები
10. სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს ვებგვერდი: ანგარიშები

11. სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის გარემოსდაცვითი საინფორმაციო პორტალი
12. საქართველოს მინერალური და თერმული რესურსების რუკა
13. საქართველოს ტყისა და მიწათსარგებლობის ატლასი
14. ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის პორტალი
15. სტაციონარული წყაროებიდან ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებების გაფრქვევების რუკა
16. საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატი

თავი X: სამოქალაქო ორგანიზაციების წყაროები:

1. სოციალური სამართლიანობის ცენტრი: მწვანე პოლიტიკა
2. მწვანე ალტერნატივა
3. გავიგუდეთ
4. საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია
5. ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტი
6. საბუკო - საზოგადოება ბუნების კონსერვაციისთვის

ჩვენ შესახებ Arnika (არნიკა)

“არნიკა” ჩეხური არასამთავრობო ორგანიზაციაა, რომელიც აერთიანებს ადამიანებს, რომლებიც იბრძვიან უკეთესი გარემოსთვის. 2001 წელს დაარსების დღიდან ის ჩეხეთის რესპუბლიკის ერთ-ერთ ყველაზე გავლენიან გარემოსდაცვით ორგანიზაციად იქცა.

“არნიკა” მუშაობს ბუნების დაცვის, ტოქსიკური დაბინძურებისა და ნარჩენების შემცირების, აგრეთვე გარემოსდაცვითი გადანაცვლებების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობის უფლებების დაცვის მიმართულებით. მისი საქმიანობა სამ ძირითად მიმართულებას მოიცავს: საზოგადოების ჩართულობა, ექსპერტიზა და სტრატეგიული კომუნიკაცია.

ორგანიზაცია ახორციელებს საზოგადოებრივ კამპანიებს როგორც ჩეხეთის რესპუბლიკაში, ისე საერთაშორისო დონეზე, მათ შორის აღმოსავლეთ ევროპაში, კავკასიასა და ცენტრალურ აზიაში. “არნიკა” ასევე აქტიურად არის ჩართული ორპუნის კონვენციის იმპლემენტაციის მხარდაჭერასა და მსოფლიოში გარემოსდაცვითი დემოკრატიის გაძლიერებაში.

დამატებითი ინფორმაციისთვის ესტუმრეთ ვებ-გვერდს: ecoge.org

Green Pole (მწვანე პოლუსი)

“მწვანე პოლუსი” არის ქართული არასამთავრობო ორგანიზაცია, რომელიც 2020 წელს დაარსდა. გუნდი შედგება ადამიანებისგან, რომლებიც ზრუნავენ თავიანთ ქალაქსა და ქვეყანაზე და თავდადებულად მუშაობენ ეკოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესებისთვის.

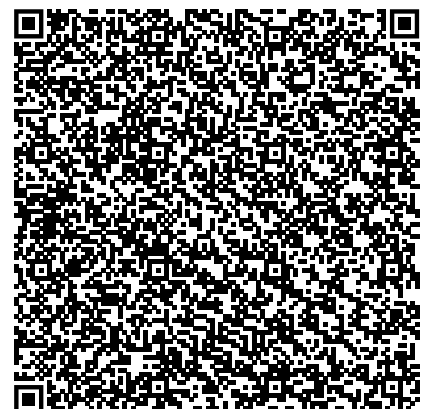

“მწვანე პოლუსის” ერთ-ერთი მთავარი მიზანია ეკოლოგიური ცნობიერების ამაღლება. გუნდი აგროვებს ინფორმაციას ბუნებისა და მისი დაცვის, სხვა ქვეყნებისა და მათი ეკო-მდგომარეობის შესახებ, თარგმნის სტატიებს.

ამ საკითხზე საზოგადოების ცნობიერება ყოველდღიურად იზრდება. მიუხედავად ამისა, ჩვენ კვლავ არ ვფლობთ საკმარის ინფორმაციას იმის თაობაზე, თუ რა არის სასარგებლო გარემოსთვის და ჩვენთვის, ან რას შეუძლია გაანადგუროს ჩვენი ქვეყნისა და პლანეტის ბუნებრივი საფარი. რაც მეტად ამაღლდება ეკოლოგიური ცნობიერება, მით მეტი იქნება ბუნებრივი კატასტროფის თავიდან არიდებისა და ჯანსაღ გარემოში ცხოვრების შესაძლებლობა.

საზოგადოებისთვის ინფორმაციის მიწოდების გარდა, “მწვანე პოლუსი” გეგმავს განახორციელოს შესაბამისი პროექტები, რომლებიც კიდევ ერთი წინგადადგმული ნაბიჯი იქნება ჩვენი გარემოს გაუმჯობესებისა და გადარჩენისკენ.

დამატებითი ინფორმაციისთვის
მოგვმართეთ: greenpoleorg@gmail.com
ასევე გვესტუმრეთ: greenpole.org

ეს და წინა გამოცემები
ჩამოტვირთეთ აქ: